

О. П. Закорко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту і економіки спорту,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8865-8402>
Я. А. Шипиленко,
к. е. н., викладач кафедри менеджменту і економіки спорту,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-0376-2914>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.10.64

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

O. Zakorko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Sports Management and Economy,
National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, Ukraine
Ya. Shypilenko,
PhD in Economics, Lecturer of the Department of Sports Management and Economy,
National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, Ukraine

ETHICAL PRINCIPLES OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS AS A FACTOR IN THE FORMATION OF SOCIAL RESPONSIBILITY

У статті здійснено теоретичний аналіз етичних засад фізичної культури і спорту як важливого чинника формування соціальної відповідальності у сучасному суспільстві. Розкрито сутність базових моральних принципів у сфері спорту, таких як чесність, справедливість, повага та відповідальність. Особливу увагу приділено ролі гуманістичних цінностей у побудові спортивного середовища, яке сприяє розвитку етичної свідомості та відповідального ставлення до соціальних викликів. Проаналізовано філософські, соціокультурні та економічні аспекти становлення етики спорту як елемента системи корпоративної соціальної відповідальності. Запропоновано сучасні підходи до інтеграції етичних норм у фізичну культуру і спортивну діяльність в контексті соціально-економічного розвитку, що забезпечує стійкий розвиток суспільства.

The article presents a theoretical analysis of the ethical foundations of physical culture and sport as an essential factor in shaping social responsibility in modern society. The essence of basic moral principles in the field of sport, such as honesty, fairness, respect, and responsibility, is explored in detail. Special attention is given to the role of humanistic values in the creation of a sporting environment that fosters the development of ethical consciousness and a responsible attitude towards social challenges. The article also examines the philosophical, sociocultural, and economic aspects of the formation of sports ethics as a component of Corporate Social Responsibility (CSR) systems. It emphasizes the importance of integrating ethical norms in physical culture and sports activities, highlighting how these principles can contribute to social and economic development in contemporary society.

In particular, the article focuses on the increasing significance of ethics in the sports industry, with the growing demand for socially responsible behavior from both athletes and organizations. It underlines the necessity of adhering to ethical principles in sports, considering their impact not only on individual athletes but also on the broader social context. Ethical behavior is positioned as a tool for improving the social image of sports organizations, contributing to the sustainability and reputation of the industry. Furthermore, it discusses how CSR in sports can serve as a bridge between business objectives and societal needs, aligning corporate goals with social values.

The article also provides insights into various models of CSR that have been successfully implemented in the sports sector, illustrating how ethical practices can lead to long-term benefits for both companies and communities. By integrating these ethical norms into everyday sports practice, organizations can not only enhance their social responsibility but also promote positive changes in society, encouraging healthier lifestyles and greater inclusivity. The conclusion highlights the importance of developing a robust framework for ethical guidelines in sports that can be effectively applied at both local and global levels, ensuring the long-term sustainability of the sports industry and its positive contribution to social well-being.

The integration of ethical principles in sports and physical culture is not only a moral necessity but also an economically sound approach to addressing contemporary challenges. As sport continues to evolve as a key player in global culture, its ethical dimensions will remain central to ensuring that it serves the interests of both individuals and communities. The article proposes modern approaches to incorporating these ethical norms into physical culture and sports activities, offering practical recommendations for achieving a more responsible and ethical sports environment.

Ключові слова: етичні засади фізичної культури і спорту, моральні принципи, гуманістичне спортивне середовище, етична свідомість, корпоративна соціальна відповідальність, спортивна екосистема.

Key words: ethical foundations of physical culture and sports, moral principles, humanistic sports environment, ethical awareness, social responsibility.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний спорт і сфера фізичної культури стикаються з низкою морально-етичних викликів, зокрема комерціалізацією, зниженням рівня спортивної чесності, агресивністю та проблемами допінгу. Водночас спорт залишається важливим засобом формування особистості, розвитку ціннісних орієнтацій та моральної культури. Саме тому теоретичне осмислення етичних засад у фізичній культурі є необхідним для забезпечення гармонійного розвитку особистості, зміцнення гуманістичних принципів у спортивному середовищі та вдосконалення професійної підготовки фахівців галузі.

На етичних нормах базується міжнародне законодавство, яке регламентує питання розвитку фізичної культури і спорту: Олімпійська Хартія, Європейська спортивна Хартія, Кодекс спортивної етики, Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями, Антидопінгова конвенція.

Спорт давно вийшов за межі просто змагань і став гігантською комерційною індустрією, що генерує величезні прибутки та впливає на різні сфери життя. Етика бізнесу та етика у спорті мають багато спільного, оскільки обидві сфери ґрунтуються на принципах чесності, відповідальності, справедливості та поваги. Було б неправильним розглядати ці поняття, не пов'язуючи їх з корпоративною соціальною відповідальністю, яка сьогодні є важливою складовою управління у спорті. Етика та корпоративна соціальна відповідальність тісно пов'язані, оскільки обидві концепції стосуються моральних принципів та відповідального ведення бізнесу і розвитку спортивної екосистеми, під якою ми розуміємо сукупність усіх елементів, пов'язаних зі спортом, які взаємодіють між собою.

Етика та соціальна відповідальність тісно пов'язані у спорті. Етика визначає принципи та цінності, які спрямовують чесну гру, повагу та доброчесність серед спортсменів, тренерів і спортивних організацій. Корпоративна соціальна відповідальність, у свою чергу, розширює ці етичні засади через дії, спрямовані на благо суспільства: підтримку інклюзії, захист здоров'я учасників, розвиток молоді. В умовах спорту діяти етично — означає

не лише дотримуватися правил, але й проявляти відповідальність перед суспільством, сприяючи формуванню позитивних прикладів для наслідування, боротьбі з дискримінацією та забезпеченню рівних можливостей. Таким чином, етична поведінка зміцнює соціальну відповідальність, а відповідальні соціальні дії підтримують етичні стандарти, створюючи стає та гуманістичне спортивне середовище.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання етики у фізичній культурі та спорті є об'єктом уваги багатьох дослідників як в Україні, так і за кордоном. У працях таких вчених, як В. Ільїн, О. Волков, В. Платонов, П. Костюк, розглядається морально-етичний аспект спортивної діяльності в контексті розвитку особистості та соціальної відповідальності. Дослідження акцентують на важливості формування у спортсменів таких якостей, як чесність, повага до суперника, самодисципліна, відповідальність за власні дії.

У контексті сучасних викликів (допінг, комерціалізація, агресія, сексизм, расизм) зростає актуальність новітніх підходів до аналізу етики у спорті. Наприклад, Торбьорн Танншо, Анжела Д. Шнайдер, Зігмунд Лоланд, Хізер Л. Рейд досліджують етичні дилеми, що виникають у професійному спорті, зокрема в умовах високих ставок та жорсткої конкуренції [5, 6, 9, 11, 12, 13]. У міжнародних дослідженнях дедалі частіше застосовуються міждисциплінарні підходи — поєднання філософії, етики, соціології, права та менеджменту.

Таким чином, аналіз літератури свідчить про зростання інтересу до проблеми етики в спорті, однак вимагає подальшого поглиблення з урахуванням трансформаційних процесів у суспільстві, новітніх технологій у спортивній підготовці та зміни статусу спорту як соціального інституту.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі етичних засад фізичної культури і спорту у формуванні корпоративної соціальної відповідальності та розробка сучасних підходів до інтеграції моральних принципів у діяльність спортивних організацій як чинника соціально-економічного розвитку.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сутність етичних принципів у фізичній культурі та спорті;
- дослідити історико-філософські та соціокультурні основи етики спорту;
- визначити взаємозв'язок між розвитком етичної свідомості в спорті та формуванням соціальної відповідальності;
- окреслити сучасні підходи до впровадження етичних норм у фізичну культуру і спорт в контексті корпоративної соціальної відповідальності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Етика (лат. *ethica*, грец. *ethos* — вдача, звичка) — має два значення — а) філософська дисципліна про походження та сутність моралі; норма поведінки, су-

купність моральних правил соціальної спільноти; б) набір моральних принципів і цінностей, що управляє поведінкою людини або групи людей та визначає позитивні й негативні оцінки їхніх думок і ідей [4]. Етика — це наука, що розглядає специфічно людські цілі і взаємозв'язок засобів їх досягнення з цими цілями. В певній мірі це також вміння розпоряджатися цими засобами. З цієї точки зору етика застосовує різні людські знання, методи оцінки і прийняття рішень, засоби контролю та розвитку особистості, які дають нам уявлення про міжлюдські стосунки й доречність кожного з можливих варіантів дій. Таким чином етика залучається до всіх видів людської діяльності [2].

Виходячи з цього можна сформулювати визначення етики у сфері фізичної культури і спорту: це норма поведінки, сукупність моральних принципів, цінностей і правил, які регулюють діяльність спортивних установ, клубів, федерацій, а також спортсменів, тренерів, суддів, уболівальників та інших учасників спортивного процесу.

В основі етики у сфері фізичної культури і спорту, як і в інших галузях (бізнесі, економіки, дипломатії, праві), лежать теоретичні підходи, які були розроблені видатними філософами та мислителями протягом століть.

Арістотель (384—322 р. до н.е.) розробив підхід до етики, заснований на чеснотах. В його книзі "Нікомахова етика" він описує "золоту середину", стверджуючи, що моральна доброчесність полягає в знаходженні балансу між крайнощами (наприклад, між безстрашністю та безрозсудною відвагою). Всі чесноти він поділяє на два типи: 1. Діаноетичні — чесноти розуму: розсудливість, мудрість. 2. Етичні — чесноти волі: мужність, дружба, велич, великодушність [1]. Віртуальний (арістотелівський) підхід базується на формуванні особистісних чеснот, таких як мужність, стриманість, справедливість. Відповідно до нього спортсмен повинен прагнути до моральної досконалості разом із фізичним розвитком, розвивати в собі чесноти, які сприятимуть як його особистому зростанню, так і гармонії у спортивному середовищі.

Недоліками етики чеснот у спорті є можливість суб'єктивізму, оскільки різні суспільства та культури можуть по-різному трактувати, які чесноти є ключовими; немає конкретного алгоритму визначення морально правильного вибору в складних ситуаціях; можливість конфлікту чеснот — іноді така чеснота як лояльність до команди, може суперечити такому етичному принципу як чесність.

Деонтологічна етика, ідеї якої були сформульовані німецьким філософом Іммануїлом Кантом (1724—1804), полягала в тому, що моральність залежить від дотримання категоричних імперативів (абсолютних моральних принципів), а не від наслідків дії. Він стверджував, що моральні дії повинні бути здійснені на основі обов'язку і принципів, які можна узагальнити для всіх людей [7].

Деонтологічний підхід у спорті передбачає дотримання чітко визначених моральних норм і правил незалежно від ситуації, орієнтується на обов'язковість дотримання чесності, спортивного духу, поваги до суперника. Деонтологічна етика у спорті наголошує на

обов'язку дотримуватися правил і моральних норм незалежно від наслідків. Вона є основою чесної гри та створює фундамент для спортивної етики. Проте в реальних ситуаціях може вимагати гнучкості та врахування обставин.

Теорія утилітаризму, основними розробниками якої були філософи Джеремі Бентам (1748—1832) і Джон Стюарт Мілль (1806—1873), оцінює моральність дії за її наслідками. Бентам вважав, що правильність або неправильність дії визначається тим, чи призводить вона до максимального щастя для найбільшої кількості людей. У своїй роботі "Аналіз принципів людської поведінки" (1789) він представив концепцію "найбільшого щастя" як головного критерію для моральних оцінок [3].

Мілль робив наголос на якості щастя, а також захисті індивідуальних прав і свобод. Він погоджувався з тим, що моральність дії визначається її здатністю приносити користь, однак він підкреслював важливість моральної відповідальності та поваги до прав і гідності інших осіб.

Утилітарний підхід оцінює етичність поведінки через її наслідки для суспільства, команди чи спортсмена, підтримує дії, які приносять найбільшу користь більшій кількості людей. Вона передбачає, що моральна правильність дій визначається їхніми наслідками, а головна мета — досягнення загального блага через спорт.

Загалом утилітарний підхід у спорті сприяє ефективному управлінню, чесності та розвитку спорту як суспільного блага, але потребує балансу з іншими етичними принципами, оскільки може виправдовувати неетичні засоби (наприклад, якщо порушення правил дає позитивний результат для більшості), індивідуальні інтереси можуть ігноруватися заради загального блага, а також важко передбачити довгострокові ефекти певних рішень.

Джон Ролз (1921-2002) американський філософ, зробив значний внесок у розвиток політичної філософії та етики, зокрема через свою теорію справедливості. Він представив новаторське бачення того, як повинна бути організована справедлива суспільна структура. Роулз запропонував два основні принципи справедливості, які повинні регулювати соціальні інститути: принцип рівних прав і свобод: кожен має право на найбільш широкі свободи, які можуть бути узгоджені з такими ж правами для всіх (це включає в себе політичні, громадянські та соціальні права), і принцип різниці: соціальні та економічні нерівності повинні бути організовані так, щоб вони максимально сприяли найбільш обділеним у суспільстві (тобто, вони повинні бути вигідними для найменш привілейованих членів суспільства). Цей принцип стосується перерозподілу ресурсів і забезпечення справедливості в доступі до економічних благ [8].

Етика справедливості у спорті стосується забезпечення рівних можливостей для всіх спортсменів, дотримання чесної гри та боротьби з дискримінацією та несправедливістю. Вона ґрунтується на загальних принципах етичної поведінки, що включають рівність, чесність, об'єктивність та повагу до правил.

Етика справедливості у спорті допомагає створити чесну та рівноправну систему, де перемоги досягаються завдяки таланту, зусиллям і наполегливій праці, а не

через шахрайство чи несправедливі переваги. Дотримання цих принципів сприяє збереженню істинного духу спорту та його позитивного впливу на суспільство.

Керол Гілліган (1936) є основною теоретичною етики піклування. Вона критикувала традиційні етичні підходи, які фокусуються на правилах та абстрактних принципах, і запропонувала етику, яка зосереджена на взаємодії, емпатії та відповідальності за інших [10].

Етика піклування — це моральний підхід, який наголошує на важливості взаємозв'язку, емпатії, відповідальності та підтримки між людьми. У спорті цей підхід означає створення безпечного, інклюзивного та морально відповідального середовища, де головними цінностями є добробут спортсменів, чесна конкуренція та взаємоповага.

Етика піклування у спорті спрямована на створення середовища, де спортсмен є не просто інструментом для досягнення перемог, а особою, яку потрібно підтримувати, захищати та розвивати. Такий підхід сприяє гармонійному розвитку спорту, де змагання поєднуються з людяністю, емпатією та повагою до кожного учасника. В той же час, необхідно враховувати, що надмірна турбота може інколи знижувати конкурентний дух і таким чином конфліктувати з прагненням до перемоги, може бути суб'єктивною оцінка того, яка дія є "турботливою", існує ризик надмірної опіки — у спробах підтримати спортсмена можна створити умови, які обмежують його змагальну стійкість.

Дані етичні теорії є підходами до нормативної етики, які прагнуть відповісти на питання про те, як слід діяти, що є морально правильним і як слід оцінювати людську поведінку. Всі вони значно вплинули на розвиток етичної думки і сучасну моральну філософію, і кожен з них має своє значення у різних сферах життя, в тому числі у спорті.

Їх об'єднують такі аспекти:

1. Моральні принципи — кожна з цих теорій пропонує певні моральні критерії для оцінки правильності чи неправильності дій.

2. Орієнтація на благо людини та суспільства — усі вони спрямовані на створення етичних норм, які сприяють гармонії, добробуту та справедливості.

3. Наявність етичних дилем — кожен із цих підходів стикається з труднощами у застосуванні своїх принципів у складних моральних ситуаціях.

4. Прагнення до універсальності — хоча кожен підхід має свої особливості, вони всі намагаються розробити загальні правила або принципи, які можуть застосовуватися в різних обставинах.

5. Взаємодоповнюваність — у реальній практиці етичні рішення часто враховують елементи кількох теорій, оскільки жоден підхід не є абсолютно вичерпним.

У сучасних умовах розвитку суспільства фізична культура і спорт розглядається не лише як сфера зміцнення здоров'я та формування навичок, але і як важливий механізм впливу на морально-етичний стан суспільства. У зв'язку з цим актуалізується завдання інтеграції етичних норм у діяльність спортивних організацій у рамках реалізації корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).

Одним із провідних підходів є розробка та впровадження етичних кодексів спортивних організацій, які рег-

ламентують стандарти поведінки учасників спортивного процесу — спортсменів, тренерів, менеджерів, уболівальників. Такі документи акцентують увагу на принципах чесності, рівності, поваги до суперника, відмові від будь-яких проявів дискримінації та корупції.

Іншим важливим підходом є вбудовування етичної складової у стратегії розвитку спортивних структур. Це передбачає впровадження програм професійного навчання для працівників щодо етики та відповідального лідерства, створення систем внутрішнього моніторингу та аудиту етичної поведінки.

Особливої ваги набуває використання інструментів соціального маркетингу, які сприяють популяризації гуманістичних цінностей через спортивні заходи, мас-медіа та рекламні кампанії. Участь у соціальних ініціативах, благодійних проєктах і проєктах із підтримки вразливих груп населення закріплює репутацію спортивної організації як відповідального суб'єкта.

Значущим є також підхід до формування етичного лідерства в спорті, коли на перший план виходять особисті якості керівників і спортсменів: відповідальність за прийняті рішення, чесність у досягненні результатів, відкритість до суспільства.

Загалом сучасні підходи передбачають перехід від декларативних моделей етичної поведінки до реальної інтеграції моральних принципів у всі аспекти діяльності спортивних організацій, що відповідає глобальним трендам розвитку корпоративної соціальної відповідальності та сприяє сталому розвитку суспільства.

Економічні аспекти становлення етики спорту, як елемента системи корпоративної соціальної відповідальності, охоплюють низку важливих аспектів, які взаємопов'язані з розвитком спортивної індустрії та соціальної відповідальності корпорацій. Спортивні організації, клуби та компанії все більше інтегрують етичні принципи в свої стратегії, аби задовольнити попит на соціально відповідальні ініціативи. Це може включати підтримку інклюзивності, здорового способу життя, екологічності та соціальних програм, що впливають на імідж компанії. Спортивні організації можуть інвестувати в соціальні програми, які сприяють розвитку молоді, пропаганді здорового способу життя та боротьбі з дискримінацією в спорті. Такі ініціативи є економічно вигідними, оскільки підвищують лояльність аудиторії та зменшують ризики репутаційних втрат через недотримання етичних стандартів.

Впровадження етики спорту в корпоративну культуру дозволяє знизити витрати, пов'язані з юридичними проблемами, санкціями або репутаційними втратами. Корпорації, що приділяють увагу етичним питанням, мають менше ризиків порушення законодавства, а також знижують ймовірність скандалів чи критики з боку медіа та громадськості.

Ці далеко не всі економічні аспекти мають важливе значення для забезпечення сталого розвитку спортивної індустрії та її інтеграції в систему корпоративної соціальної відповідальності, що згодом приносить вигоду як компаніям, так і суспільству в цілому.

Таким чином, впровадження етичних норм у спорті, особливо в контексті корпоративної соціальної відповідальності, є важливим кроком у напрямку досягнення сталого розвитку спортивних організацій. Як показують

прикладні провідних міжнародних організацій, таких як МОК, FIFA та інші, інтеграція етичних принципів не тільки підвищує довіру до спорту, але й сприяє формуванню більш соціально відповідального середовища в суспільстві. Етичні кодекси та програми соціальної відповідальності стали невід'ємною частиною діяльності спортивних організацій, що підтверджує їх важливість у розвитку сучасного спортивного середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У ході дослідження встановлено, що етичні засади фізичної культури і спорту є важливим фактором формування соціальної відповідальності як на індивідуальному, так і на інституційному рівнях. Чесність, справедливість, повага та відповідальність не лише визначають моральний характер спортивної діяльності, але й сприяють розвитку етичної свідомості у суспільстві в цілому. Історико-філософський та соціокультурний аналіз показав, що спорт завжди виступав носієм гуманістичних цінностей, здатних позитивно впливати на суспільні процеси.

Сучасні тенденції вимагають інтеграції етичних норм у стратегії розвитку спортивних організацій, що в умовах глобалізації і соціально-економічних викликів набуває особливого значення. Формування корпоративної соціальної відповідальності у сфері фізичної культури і спорту розглядається як ефективний механізм забезпечення сталого розвитку, підвищення довіри громадськості та утвердження гуманістичних орієнтирів у суспільстві.

Подальші дослідження варто спрямувати на розробку практичних моделей впровадження етичних кодексів та механізмів контролю за їх дотриманням у спорті.

Література:

1. Аристотель. Нікомаховська етика. / Переклад Вільяма Девіда Росса (Оксфорд: Clarendon Press, 1908). URL: <http://sacred-texts.com/cla/ari/nico/index.htm>
2. Гепет Томас М., Клопосі Річард Дж. Етика бізнесу / Пер. З англ. О. Ватаманюк. К.: Основи, 1999. 214 с.
3. Етика утилітаризму. Деонтологічний та утилітарський підхід в сучасній етиці. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/483587/mod_resource/content/1/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%2011-12.pdf
4. Колесніков Г. О. Менеджерський словник: Навчально-довідкове видання. — К.: "ВД "Професіонал", 2007. С. 69.
5. Ліндсей Р. Етика допінгу в спорті / Річард Ліндсей. Лондон: Routledge, 2015. 256 с. (англ. Richard Lindsay. Doping in Sport Ethics)
6. Лоланд С. Чесна гра: моральні норми в спорті / Сігмунд Лоланд. Осло: Universitetsforlaget, 2002. 319 с.
7. Матвійчук А. М. Етика обов'язку Канта у контексті деонтологічної традиції. Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2013. Вип 5. С. 31—36. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/154/154>
8. Попович Т. П. Розуміння обов'язків у контексті теорії справедливості Джона Роулза. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2022.

C. 53—58. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/257363> DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.8>

9. Рейд Х. Філософія спорту та етика: основи та проблеми / Хізер Рейд. Нью-Йорк: Palgrave Macmillan, 2002. 180 с.

10. Степанюк Яна. Справедливість vs турбота: якою має бути феміністична етика? URL: https://genderindetail.org.ua/season-topic/feminist_utopia/spravedlivist-vs-turbota-yakoyu-mae-buti-feministichna-etika-1341306.html

11. Танншйо Т. Цінності та етика у спорті / Торбйорн Тянншйо // Journal of the Philosophy of Sport. 1999. Т. 26, № 2. С. 63—75.

12. Тяньшйо Т. Цінності у спорті: елітаризм, націоналізм, гендерна рівність і наукове виробництво чемпіонів / Торбйорн Тяньшйо, Сігмунд Лоланд, Клаудіо Тамбурріні. Лондон: Routledge, 2000. 248 с.

13. Філософія спорту: підручник Routledge / ред. Майк МакНі. Лондон: Routledge, 2014. 416 с.

14. Шнайдер А. Дж. Гендер і спорт: від боротьби за рівність до змагання за медалі / Анжела Шнайдер. Торонто: University of Toronto Press, 2007. 298 с.

References:

1. Arystotel' (1908), "Nicomachean Ethics", available at: <http://sacred-texts.com/cla/ari/nico/index.htm> (Accessed 25 Apr 2025).

2. Heret, T.M. and Klopasi, R.Dzh. (1999), Etyka biznesu [Business Ethics], Osnovy, Kyiv, Ukraine.

3. Zaporizhzhia National University (2025), "Utilitarian Ethics. Deontological and Utilitarian Approaches in Contemporary Ethics", available at: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/483587/mod_resource/content/1/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%2011-12.pdf (Accessed 25 Apr 2025).

4. Kolesnikov, H.O. (2007), Menedzhers'kyj slovnnyk [Management Dictionary], VD "Profesional", Kyiv, Ukraine.

5. Lindsej, R. (2015), Doping in Sport Ethics, Routledge, London, UK.

6. Loland, S. (2002), Chesna hra: moral'ni normy v sporti [Fair Play: Moral Norms in Sport], Universitetsforlaget, Oslo, Norway.

7. Matvijchuk, A.M. (2013), "Kant's Ethics of Duty in the Context of the Deontological Tradition", Filosofiia i politolohiia v konteksti suchasnoi kul'tury, vol. 5, pp. 31—36, available at: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/154/154> (Accessed 25 Apr 2025).

8. Popovych, T.P. (2022), "Understanding Duties in the Context of John Rawls's Theory of Justice", Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu, pp. 53—58, available at: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/257363> (Accessed 25 Apr 2025). DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.8>

9. Reid, Kh. (2002), Filosofiia sportu ta etyka: osnovy ta problemy [Philosophy of Sport and Ethics: Foundations and Problems], Palgrave Macmillan, NY, USA.

10. Stepaniuk, Y. (2019), "Justice vs. Care: What Should Feminist Ethics Be?", available at: https://genderindetail.org.ua/season-topic/feminist_utopia/spravedlivist-vs-turbota-yakoyu-mae-buti-feministichna-etika-1341306.html (Accessed 25 Apr 2025).

11. Tannshjo, T. (1999), "Values and Ethics in Sport", Journal of the Philosophy of Sport, vol. 26, no. 2, pp. 63—75.

12. Tiannshjo, T. (2000), Tsinnosti u sporti: elitaryzm, natsionalizm, henderna rivnist' i naukove vyrobnytstvo chempioniv [Values in Sport: Elitism, Nationalism, Gender Equality, and the Scientific Production of Champions], Routledge, London, London, UK.

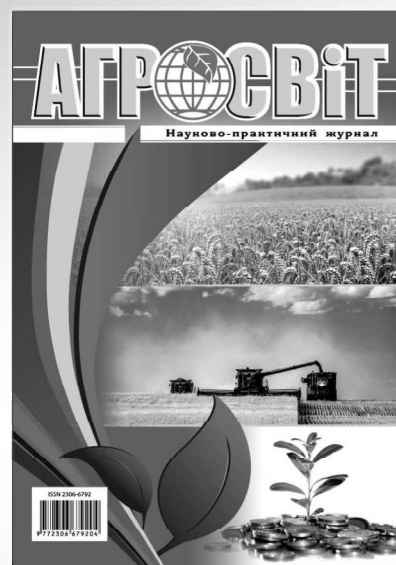
13. MakNi, M. (2014), Filosofiia sportu: pidruchnyk Routledge [Philosophy of Sport: A Routledge Textbook], Routledge, London, UK.

14. Shnajder, A.Dzh. (2007), Hender i sport: vid borot'by za rivnist' do zmahannia za medali [Gender and Sport: From the Struggle for Equality to the Competition for Medals], University of Toronto Press, Toronto, Canada. *Стаття надійшла до редакції 05.05.2025 р.*

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292